

Ženska udruga
"IZVOR" Tenja

V. Mačeka 20, 31207 Tenja
tel/fax: +385 (0)31 290 433
e-mail: zenska.udruga.izvor@gmail.com
www.zenska-udruga-izvor.hr

I-105/06-12
Tenja, 28. lipnja 2012.

NACIONALNA STRATEGIJA ZA UKLJUČIVANJE ROMA DO 2020. GODINE

- JAVNA RASPRAVA

Kao udruga koja se punih jedanaest godina aktivno bavi promicanjem i zaštitom ljudskih prava i sloboda, usmjereni posebno na marginalizirane skupine među kojima su u velikom broju zastupljeni pripadnici/e romske etničke manjine, zainteresirani smo za izradu kvalitetne strategije kao dokumenta koji će imati svoju punu implementaciju.

Ukazujemo na sljedeće:

IV. 4.1. Obrazovanje

1. Područje obrazovanja odraslih

Republika Hrvatska donijela je 2007. Zakon o obrazovanju odraslih (N.N. 17/07) čime je omogućena vertikalna prohodnost (nastavak školovanja na bilo kojoj razini) i cijeloživotno učenje. Uvedena su načela integriranosti i partnerstva u kreiranju mjera za unaprjeđenje obrazovanja odraslih kao i načelo sudjelovanja svih u financiranju obrazovanja odraslih prema potrebama i mogućnostima zainteresiranih strana (države, JLR(P)S, poslodavca, polaznika).

Prema podacima Pučkog otvorenog učilišta Osijek od 22. 12. 2003. i početka provedbe Programa hrvatske pismenosti do 31.1. 2008. Evidentirano je ukupno 118 odraslih osoba polaznika osnovnoškolskog obrazovanja (27 žena i 91 muškarac) koji su u najvećoj mjeri završavali 7. i 8. razrede. U razdoblju od 1.2.2008. do 20.1. 2012. Ukupno je evidentirano 90 polaznika, u 90% slučajeva također se radi o završavanju 7. i 8. razreda.

Dakle, zamjetan trend opadanja interesa. Statistika i razvrstanja po spolu ili nacionalnoj pripadnosti nisu praćena.

Preporuke za postizanje posebnog cilja 7.

Opismenjavanje i završetak osnovnog obrazovanja odraslih omogućiti dostupnim svima. Osigurati organizaciju provođenja programa kroz osnovnoškolski odgojno-obrazovni sustav i infrastrukturu. Bez troškova udžbenika. Poticati i motivirati obrazovanje i osposobljavanje odraslih, posebno žena i na druge načine koristeći sveobuhvatan pristup. Voditi evidencije i mjeriti učinke tijela provedbe.

Naša udruga je 2011./1012. provodila u partnerstvu s ustanovom socijalne skrbi i OCD projekt „Podrška socijalnoj koheziji“ na temelju čijih rezultata i uspješne provedbe je osmišljena daljnja strategija djelovanja i pružanja podrške obrazovanju i zapošljavanju odraslih marginaliziranih skupina u suradnji i partnerstvu s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje PS Osijek, Pučkim otvorenim učilištem i drugim srodnim OCD. Radi posebno teškog socijalnog položaja i slabih obrazovnih mogućnosti posebno smo usmjereni na Rome, poticanje i zagovaranje mogućnosti završavanja osnovnog obrazovanja. Dakle, direktna provedba postojećeg Nacionalnog programa za Rome¹.

1.1. Djece i mladih

Iako je osnovnoškolsko obrazovanje obvezno dio učenika/ca romske etničke pripadnosti ne završava osnovnu školu. Udruga ima zabilježena 2 primjera gdje se uslijed formalno-pravnih razloga neposjedovanje dokumentacije, nije proveo niti upis djece u osnovnu školu!

Obiteljima te djece treba podrška i pomoć društva i zajednice u cjelini.

¹ Nacionalni program za Rome, listopad 2003. i Akcijski plan desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015.

Naš projekt „Obrazovanje za rodnu jednakost“ posebnu pažnju usmjerava na učenike/ce romske etničke pripadnosti. Motivacija za aktivnim sudjelovanjem, radom i nastavkom obrazovanja je vidljiva.

Preporuke za postizanje općeg cilja i posebnog cilja 3.

Holistički i podržavajući pristup učeniku/ci i obitelji. Suradnja i povezanost škole, obitelji, socijalnih i zdravstvenih službi, zajednice u pružanju podrške i sveobuhvatne, stvarne pomoći (od opremanja za školu do uvjeta stanovanja, uz uključivanje obitelji). Praćenje i vrednovanje.

IV. 4.2. Zapošljavanje i uključivanje u gospodarski život

Osječko-baranjska županija (OBŽ) pripada u područja u kojem je stopa registrirane nezaposlenosti znatno iznad prosjeka s elementima značajnih razlika u stopi zapošljavanja prema završenom obrazovanju. Broj nezaposlenih s rokom dužim od 5 godina se ne smanjuje. Gledano prema dobi, najveći udio u registriranoj nezaposlenosti imaju osobe starije od 50 godina (24,4%) i mladi u dobi od 15 do 24 godine (21,0%). Bilježi se povećanje nezaposlenosti osoba bez radnog iskustva i smanjenje potreba za radnicima uopće, a nezaposlenost u porastu. U najnepovoljnijem položaju su osobe bez škole i s završenom osnovnom školom od kojih je 68,4%, odnosno 62,2% čekalo na posao duže od 1 godine. Bilježe se odjave i nejavljanja nezaposlenih osoba što upućuje na zaključak da imamo značajan broj pasivnih radno aktivnih nezaposlenih osoba koje je potrebno motivirati za uključivanje u svijet rada. Radi se o ugroženim skupinama među kojima su u najtežem položaju oni s niskom razinom obrazovanja, bez radnog iskustva, mladi, osobe starije životne dobi, žene i invalidi, kojima je potrebna sveobuhvatna pomoć i podrška od postojećih mjera (samo)zapošljavanja i sufinanciranja obrazovanja².

Manjine, među kojima posebno romska etnička skupina, suočena je s osobitim poteškoćama u području zapošljavanja zbog niske razine obrazovanja i uopće niskog socijalnog statusa. Prema Popisu stanovništva iz 2001. u OBŽ ima 977 pripadnika Roma, od toga 124 u Gradu Osijeku, 210 u Dardi, mjestu nadomak Osijeka koji su povezani s našom udrugom i zainteresirani za sudjelovanje u programu. Pretpostavlja se da je broj Roma znatno viši, preciznih podataka nema budući se podatak o nacionalnosti službeno ne prati kroz statističke podatke. Prema procjeni savjetodavca u evidenciji HZZ PS Osijek na dan 20.1.12.evidentirano je 938 Roma, od toga 475 žena. Prema procjeni njih 484 je nezaposleno, što čini 51,59% nezaposlenih Roma na Područnoj službi Osijek i OBŽ. U okviru praćenja provedbe Nacionalnog programa za Rome imamo podatke HZZ PS Osijek da je 218 Roma bilo obuhvaćeno mjerama zapošljavanja kroz javne radove, a 2 kroz redovito zapošljavanje³.

Preporuke za postizanje posebnih ciljeva 1, 3, 4 i 5.

Sustavna podrška ugroženim skupinama, a posebno ženama u njihovoj integraciji na tržište rada povećanjem njihovih znanja, vještina i samosvijesti kao važnim preduvjetima za povećanje zapošljivosti.

Uloga OCD: Organizacije civilnoga društva u ovom području imaju osmišljene projekte koji se provode dosta uspješno. Naša udruga usmjerena je na provedbu prilagođenih programa obrazovanja, osposobljavanja, razvoja vještina i individualne podrške povećanja znanja, informacija i vještina u procesu raženja posla i (samo)zapošljavanja ugroženih skupina.

Koristimo i mjere sufinanciranja zapošljavanja i osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa u suardnji s HZZ PS Osijek. Kroz program Javni rad u provedbi programa pomoći u kući zaposlene su tri dugotrajno nezaposlene osobe, od toga dvije romske etničke pripadnosti. Isti su dugogodišnji volonteri udruge koji su u prošloj godini prošli verificirane programe osposobljavanja za zanimanja njegovatelj/ica i vrtlar/ica.

Obzirom da ugrožene skupine nisu na vrijeme potaknute na prilagodbe novim tržišnim uvjetima, a s vremenom dugotrajne nezaposlenosti i sve većeg osiromašenja nisu bile u mogućnosti samostalno to uspješno prebroditi nameće se nužnost rada na povećanju razine mekih socijalnih vještina (samopoštovanja, komunikacije, odlučivanja) i informacija o temeljnim pravima i obvezama te procedurama ostvarivanja istih.

Programi stjecanja novih i specifična znanja i praktičnih alata za vlastite razvojne ideje također će povećati mogućnosti dijela motiviranijih i poduzetnijih pojedinaca/ki koji imaju dodatne resurse (objekte i zemljište) da pokrenu samostane aktivnosti koje će im donositi dohodak.

² Izvor: www.hzz.hr/ studeni 2011.

³ Izvor: službe HZZ PS Osijek, siječanj 2012.

IV.4.3. Zdravstvena zaštita

Preporuke za postizanje općeg cilja te posebnih ciljeva 1 i 4.

Osigurati status osigurane osobe i osnovno zdravstveno osiguranje bez administrativnih prepreka i složenih procedura.

Značajan broj zdravstveno neosiguranih osoba s područja posebne državne skrbi (PPDS), među kojima su u velikom broju pripadnici Roma, nije osigurao taj status zbog prekluzivnih rokova u razdoblju uspostave vlasti Republike Hrvatske na tim područjima. Kao krajnja mogućnost ostao je postupak koji se vodi u hitnim slučajevima putem županijskih ureda. Sam postupak je izuzetno složen i zahtjeva opsežnu dokumentaciju s ograničenim trajanjem (najduže na 3 mjeseca, s mogućnošću produljenja ali po obnovljenom zahtjevu) i dugotrajnim čekanjem na rješavanje. Dodatni nedostatak mu je onemogućavanje prava na prevenciju i redovite zdravstvene specijalističke preglede kao važan dio prevencije. Posebno teško pogađa žene u očuvanju i prevenciji reproduktivnog zdravlja, ortodoncije i drugih područja koja su specifična za žensko zdravlje.

IV.4.4. Socijalna skrb

Preporuke za postizanje općeg cilja te posebnih ciljeva 1 i 2.

Sustavna primjena mjera podrške, savjetovanja i nadzora. Uključivanje i povezivanje sa školom, zajednicom i drugim dionicima. Promjene u pristupu primjene instituta roditeljske skrbi, njenog ograničavanja i oduzimanja. Razvijati međusobnu empatiju i povjerenje službe i roditelja, posebno mladih majki, koje strahuju od oduzimanja djeteta i smještaj u ustanovu i/ili udomiteljstvo u nedostatku socioekonomskih uvjeta.

Povećati suradnju s obitelji u dijelu brige o redovitom obveznom školovanju.

U okviru ovog područja ističemo neusklađenost poreznih propisa s čl. 3. Obiteljskog zakona o istovjetnosti primjene učinaka ovoga Zakona na bračnu kao i na izvanbračnu zajednicu koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Naime, porezna uprava ne priznaje kao poreznu olakšicu uzdržavanog izvanbračnog partnera. Iz prakse je poznato kako znatan broj Roma živi u takvim zajednicama.

IV.4.5. Prostorno uređenje, stanovanje i zaštita okoliša

Preporuke za postizanje općeg cilja te posebnih ciljeva 1, 2. i 3.

U proces legalizacije, odnosno izradu izmjena i dopuna Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama uključiti Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te drugih zainteresiranih subjekata za to područje.

Nakon okončanja postupka legalizacije omogućiti ostvarivanje prava na obnovu i opremanje ratom uništenih stambenih objekata.

U ime 6 obitelji romske etničke pripadnosti Udruga vodi postupak za ostvarivanje prava na obnovu u opremanje ratom uništenih stambenih objekata od 2004. godine koji je prekinut 2007. jer se kao prethodno pitanje postavilo pitanje legalizacije stambenih objekata koji su bespravno izgrađeni 1963. i 1964. godine na zemljištu čiji je titular vlasnik Grad Osijek. Sukladno važećim zakonskim propisima do konačne legalizacije objekata potrebno je izraditi projektnu dokumentaciju za šest objekata i platiti doprinos (komunalni, vodni, priključke za vodu i odvodnju) ukupni trošak koji je neophodan da bi se postupak legalizacije okončao je 194.610,00 kuna.

Vlasnici/ce bespravno sagrađenih stambenih objekata su niskog imovnog stanja, bez prihoda i s većim brojem uzdržavanih članova obitelji (djece i osoba koje nisu u mogućnosti samostalno privređivati), a veliki dio radno sposobnih su nezaposleni i njihovo opće imovno stanje ne omogućava da podmire preostale troškove legalizacije kuća u kojima žive bez štete za nužno uzdržavanje cijele obitelji. Kuće u kojima žive su devastirane i propadaju jer nemaju mogućnosti ulagati u njih (bez električne izolacije su, vode, grijanja i ostale komunalne infrastrukture).

U partnerstvu s Gradom Osijekom Udruga je 2007. godine osigurala 520.000,00 kn putem Svjetske banke za obnovu i razvoj koja su uložena za uređenje asfaltiranja ulice i izgradnju dječjeg igrališta.

Grad Osijek je u prijedlogu mjera za Akcijski plan za Rome za područje Osječko – baranjske županije u 2010. godini za područje Grada Osijeka, točnije za okončanje legalizacije romskih kuća u Tenji predvidio 80.000 kuna, ali kako je taj iznos nije potrošen u 2010. godini time je ušao u Proračun Grada za 2011. godinu.

Tenja, 29. lipnja 2012.